

Opinie: 'Politiek, blijf buiten onderhandelingen supers en leveranciers'

Cyriel Ruers 1 **Martijn van de Hel** 1 **Diederik Schrijvershof** 1 Gepubliceerd: 26 mrt. 2025

Cyriel Ruers, Martijn van de Hel en Diederik Schrijvershof van Maverick Advocaten

Vanuit de politiek klinkt een luide roep om prijsverschillen voor dezelfde producten tussen EU-landen tegen te gaan. Deze wens is vanuit electoraal oogpunt aantrekkelijk, maar het risico op marktverstoring is groot, terwijl de voordelen onzeker zijn. Dat zeggen Cyriel Ruers, Martijn van de Hel en Diederik Schrijvershof, die als partner bij mededingingskantoor Maverick Advocaten bedrijven in de agri & food-sector - waaronder A-merken - bijstaan.

De afgelopen weken is de nodige politieke ophef ontstaan over prijsverschillen van levensmiddelen tussen landen. De ene politicus liet zich filmen terwijl hij in een Belgische supermarkt de prijzen van een selecte groep producten vergelijkt met die in Nederland. De ander verkondigde dat een potje appelmoes van Hak in Nederland ruim twee keer zo duur is als bij dezelfde supermarkt in België. Niet veel later betoogde Minister Heinen van Financiën in de Tweede Kamer dat het afschaffen van zogeheten territoriale leveringsbeperkingen nodig is om 'de interne markt in Europa te harmoniseren'.

Het heeft ertoe geleid dat in de Tweede Kamer brede steun bestaat voor het ingrijpen in de onderhandelingen tussen producenten en (internationale inkoop samenwerkingen van) supermarkten. De voltallige Kamer stemde voor de motie van NSC en PVV over een onderzoek naar inkooprestricties die supermarkten hinderen om goedkoper in het buitenland in te kopen. Er is zelfs een Kamermeerderheid voor de SP-motie om de Autoriteit Consument en Markt de bevoegdheid te geven om de prijzen van boodschappen te 'controleren, reguleren en blokkeren'.

Met genoemde inkooprestricties wordt - naast regels over de taal op een verpakking - gedoeld op gedragingen van producenten die de vrije doorverkoop van grote hoeveelheden producten vanuit land A naar land B kunnen beperken. De wens om dit af te schaffen is vanuit electoraal oogpunt aantrekkelijk, omdat de hoop bestaat dat dit meteen leidt tot lagere prijzen voor consumenten. Of dit het geval is, hangt van veel factoren af.

Ten eerste is de vraag of de prijzen in Nederland gemiddeld genomen daadwerkelijk hoger liggen en, zo ja, wat de impact is van bijvoorbeeld btw-verschillen tussen EU-landen. Fundamenteeler is het probleem dat de politiek, terwijl de voordelen van een verbod onzeker zijn, de risico's op structurele verstoring van het marktproces miskent.

Een belangrijke reden voor het hanteren van verschillende prijzen is het feit dat de marktpositie van producenten per land sterk kan verschillen en zij daarop hun strategie moeten aanpassen. Waar de producent voor het eerst de markt betreedt, zal hij logischerwijs eerder geneigd zijn om bijvoorbeeld tijdelijk een lagere prijs te rekenen of te investeren in een promotieactie vergeleken met een land waar hij al over een gevestigde marktpositie beschikt. Het is o.a. in die omstandigheden begrijpelijk dat de producent wil voorkomen dat de goedkopere producten of het promotiemateriaal bedoeld voor land A massaal worden geëxporteerd naar land B. Overigens hanteren ook supermarkten verschillende prijzen voor hun huismerkproducten, zo bleek uit een steekproef.

Daarnaast kunnen de voorkeuren van consumenten verschillen, net als de maximale prijs die zij bereid zijn voor een bepaald product te betalen. De ene klant zal scherper zijn op de prijs van boodschappen dan de ander. Dit kan te maken hebben met koopkracht, maar ook met culturele verschillen. Een Duitser kan volgens het cliché met een Porsche boodschappen doen bij de Aldi of Lidl. Verschillen in deze *willingness to pay* kunnen worden benut om afnemers verschillende prijzen te rekenen voor hetzelfde product. Die verschillen kunnen zich voordoen langs landsgrenzen, maar ook binnen één land.

Prijsverschillen voor hetzelfde product komen al decennia in tal van sectoren voor en zijn vanuit economisch oogpunt ook niet direct een probleem, zo blijkt uit onderzoek door de OESO. Sterker, dit heeft doorgaans pro-competitieve effecten en kan juist leiden tot toegenomen consumentenwelvaart. Door verschillende prijzen te rekenen aan verschillende klanten kan namelijk ook de groep consumenten met een kleinere beurs worden bediend die anders – bij de hogere uniforme prijs – het product niet of minder zou hebben gekocht. De keerzijde is dat consumenten met een grotere betalingsbereidheid meer betalen.

Het is terecht dat de politiek streeft naar betaalbare boodschappen. De vraag is alleen: welk middel past daarbij? Als prijsverschillen ook positieve effecten kunnen hebben, moeten we ons afvragen wat de gevolgen zijn als we territoriale leveringsbeperkingen afschaffen.

Kan een producent straks nog lokaal in prijs zakken om een nieuwe markt te betreden, zonder het risico te lopen dat hij die prijs voor alle afnemers in Europa moet hanteren? Wat is het effect op de prijs in de goedkopere landen als producenten de facto worden gedwongen om tegen één uniforme prijs te verkopen? En wat gebeurt er met het eventuele prijsvoordeel dat ontstaat? Wordt dit doorgegeven aan de consument in de vorm van lagere retailprijzen, of is slechts sprake van een herverdeling van de marge tussen producent en supermarkten die — via internationale inkoop samenwerkingen — in een felle onderhandelingsstrijd verwickeld zijn.

Zolang op deze vragen geen duidelijk antwoord bestaat, doet de overheid er verstandig aan zich niet te mengen in de prijsvorming op de vrije markt. De Autoriteit Consument en Markt de bevoegdheid geven om de prijzen van boodschappen te "controleren, reguleren en blokkeren", lijkt ons dan ook een heel slecht idee.

Wat de overheid wél kan doen is waarborgen dat sprake blijft van effectieve concurrentie op alle niveaus: grondstoffen, producenten (A-merken en huisketens) en supermarktketens. Mededingingsautoriteiten beschikken daartoe al over regels die kartelafspraken tussen bedrijven en misbruik door een dominante producent verbieden. De boetes van honderden miljoenen voor

Mondeléz en AB InBev, en de invallen vorige week door de Europese Commissie bij verschillende drankfabrikanten laten zien dat de autoriteiten er niet voor terugdeinzen om hun bevoegdheden in te zetten.

De politiek doet er het beste aan de markt en de autoriteiten gewoon hun werk te laten doen.

Cyriel Ruers

ADVOCAAT BIJ MAVERICK ADVOCATEN

Martijn van de Hel

ADVOCAAT BIJ MAVERICK ADVOCATEN

Diederik Schrijvershof

ADVOCAAT BIJ MAVERICK ADVOCATEN